УДК 378.112(09)

л.д. ЗЕЛЕНСЬКА

КОЛЕГІАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД, СУЧАСНИЙ СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ

У статті висвітлено особливості реалізації принципу автономії й колегіального самоврядування у вітчизняній вищій школі у радянський та пострадянський періоди; на основі аналізу нормативно-правових документів охарактеризовано організаційно-теоретичні засади діяльності вчених рад як колегіальних органів управління; визначено перспективи реорганізації їх діяльності в умовах розширення інституційної, академічної, фінансової автономії вищої школи на сучасному етапі.

Ключові слова: вища школа, автономія, самоврядування, вчені ради.

Чітко визначивши орієнтир на входження в освітній простір Європи, Україна здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог. Створення зони європейської вищої освіти вимагає від України забезпечити можливість вищим навчальним закладам діяти відповідно до керівного принципу — автономії й самоврядування в поєднанні з відповідальністю. За інших умов (безпосереднє регулювання, детальний адміністративний і фінансовий контроль) вищі навчальні заклади не матимуть змоги для співпраці та змагання.

Реалізація вказаних завдань ініціює необхідність перегляду й вдумливого осмислення минулого та його об'єктивного оцінювання, ґрунтовного вивчення теорії й практики реалізації названого принципу у вітчизняній вищій школі для урахування позитивного досвіду в умовах сьогодення та запобігання помилкам і недолікам попередніх етапів.

Вивчення стану наукової розробки проблеми дає змогу констатувати, що питання набуття автономії й організації колегіального самоврядування у вітчизняній вищій школі з позицій історичної ретроспекції й сьогодення знайшли часткове висвітлення в працях провідних учених з проблем філософії освіти (І. Вакарчук, Д. Дзвінчук, М. Зубрицька, В. Кремень, О. Кузь, О. Мещанінов, М. Поляков, Л. Семененко, Т. Стоян), історії становлення та розвитку вищої школи в Україні (А. Алексюк, Л. Ваховський, Л. Вовк, О. Глузман, Н. Дем'яненко, С. Золотухіна, Б. Євтух, В. Курило, В. Майборода, О. Микитюк, Н. Побірченко, Л. Прокопенко, Н. Терентьєва, В. Смаль, О. Сухомлинська), а також дослідженнях науковців, що представляють історичну науку (К. Астахова, Б. Зайцев, Г. Косінова, С. Посохов, А. Таньшина, Є. Черняк (Україна); А. Андрєєв, Є. Вишленкова, В. Змєєв, Н. Ладижець, Л. Лаптєва, Є. Ляхович, Ф. Петров, А. Ревушкін, В. Чесноков (Росія)).

Утім, місце, роль, функції вчених рад як органів колегіального самоврядування в організаційно-управлінські структурі вітчизняних ВНЗ на різних етапах їх становлення й розвитку не знайшли належного обґрунтування в науковій літературі.

Mema cmammi – простежити особливості реалізації принципу автономії й колегіального самоврядування у вітчизняній вищій школі у радянський та пострадянський періоди, охарактеризувати організаційно-теоретичні засади діяльно-

[©] Зеленська Л.Д., 2012

сті вчених рад як провідників колегіального самоврядування, накреслити перспективи реорганізації їх діяльності в умовах розширення інституційної, академічної фінансової автономії вищої школи в сучасних умовах.

Як відомо, університети радянської доби були позбавлені набутих вітчизняною вищою школою традицій щодо реалізації права на автономію й колегіальне самоврядування. Уже в перші роки після жовтневого перевороту радянська влада повела запеклу боротьбу, спрямовану на знищення університетського устрою з метою ліквідації "будь-якої подоби" "академічного феодалізму". Наказом Наркомату освіти від 19 березня 1920 р. діючі університети було реорганізовано в нові радянські інститути народної освіти, галузеві академії та інститути, основною ознакою яких стало повне й безумовне підпорядкування партійним і адміністративним органам. Я. Ряппо з цього приводу писав: "Жовтнева революція, яка проголосила диктатуру пролетаріату, поставила перед вищою школою інші завдання, ніж самодостатня "чиста наука" й відірваний від життя академізм, змінила принципи управління вищою школою" [6, с. 143]. Вважалося, що "оскільки вузи є організаціями, що виконують завдання народного господарства й радянського будівництва, то й органи управління ними мають будуватися аналогічно, як у будь-якого державного органу (тресту, заводу, фабрики) [6, с. 149]. Тому спроба зберегти виборність університетської адміністрації й організаційноуправлінську структуру "старого університету" успіху не мала. Подібні дії оголошувалися саботажем контрреволюційної професури, а парламентаризм і автономія називалися "буржуазними проявами". З огляду на це вчені ради були визнані "надзвичайно громіздкими організаціями" й підлягали ліквідації. Натомість перевагу стали віддавати загальним зборам ВНЗ та факультету "без жодного парламентаризму", що лише зовні свідчило про існування демократизму в розв'язанні університетських питань. Насправді загальні збори використовувалися лише як засіб легітимізації одноосібних рішень призначеного керівника, який виступав представником партійної номенклатури [3, с. 173–174].

Ситуація не змінилася й у 1933—1934 рр., коли окремі вищі навчальні заклади здобули статус університету. Дореволюційні вітчизняні аналоги вони нагадували лише структурно (ректорат, факультети, кафедри). Колегіальні представницькі органи в структурі радянського університету з'явилися лише наприкінці 1930-х рр. як дорадчі органи, що діяли при ректорі й скликалися для обговорення найважливіших питань діяльності університету.

Такий стан справ зберігався в українській державі фактично до 2002 р., до цього часу діяв Закон Української Радянської Соціалістичної республіки "Про освіту", схвалений Верховною Радою УРСР 1991 р. У ст. 39 названого закону було лише задекларовано право вищих навчальних закладів на автономію: визначення змісту освіти; планів прийому студентів, аспірантів, докторантів з урахуванням державного замовлення; встановлення й присвоєння вчених звань навчального закладу; власність на будівлі, техніку, інше належне йому майно [3, с. 106].

Вищезазначене дає змогу констатувати той факт, що "автономія ВНЗ" радянського зразка означала лише право останнього вносити зміни (до 15%) у навчальні плани, присвоювати почесні звання та мати у своїй власності майно. Про роль і місце вчених рад як представницьких органів колегіального самоврядування в цьому процесі, виборність посадових осіб, обмеження впливу мініс-

терств і відомств на прийняття рішень, виведення університетів з-під опіки місцевих органів влади в тоталітарному розумінні "автономії ВНЗ" мова не йшла.

У процесі дослідження встановлено, що питання автономії й колегіального самоврядування оминули увагою і в Державній національній програмі "Освіта" ("Україна XXI століття), яка набула чинності наприкінці 1993 р. з метою визначення стратегії розвитку освіти в Україні на найближчі роки. У названому документі було задекларовано лише перехід від державної до державногромадської системи управління освітою, яка поряд з іншими чинниками мала б забезпечити автономність у діяльності навчально-виховних закладів та наукових установ, можливість індивідуального загальнокультурного й професійного становлення суб'єктів навчання. Як стратегічне завдання в реформуванні управління освітою програма встановлювала автономізацію функціонування регіональних і місцевих органів управління освітою. Тобто децентралізація системи управління зупинялася на рівні місцевих органів і не охоплювала безпосередньо університети [2, с. 61].

Тільки в ухваленому Кабінетом Міністрів України 1996 р. "Положенні про державний вищий навчальний заклад" знайшли відображення такі права вищого навчального закладу (ВНЗ):

- визначати зміст освіти з урахуванням державних стандартів та освітньо-професійних програм, прийнятих для вищих навчальних закладів відповідних рівнів акредитації;
- установлювати форми та засоби проведення навчально-виховного процесу відповідно до ліцензованої освітньої діяльності;
- готувати фахівців за державним замовленням галузевих міністерств, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ незалежно від форми власності, а також за договорами з громадянами;
 - розробляти та запроваджувати власні програми наукової діяльності;
 - створювати в установленому порядку структурні підрозділи;
- отримувати кошти й матеріальні цінності (будинки, обладнання, транспортні засоби тощо) від органів виконавчої влади, підприємств, установ, громадян і благодійних фондів;
- укладати угоди про спільну діяльність з підприємствами, установами й організаціями в Україні та за її межами для виконання статутних завдань відповідно до чинного законодавства;
- розвивати власну соціальну базу, мережу спортивно-оздоровлювальних, лікувально-профілактичних і культурних закладів;
- здійснювати капітальне будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт основних фондів;
 - користуватися пільгами, встановленими для ВНЗ чинним законодавством;
- користуватися банківськими кредитами й позиками згідно із чинним законодавством;
 - проводити самостійну видавничу діяльність у встановленому порядку;
 - брати участь у діяльності міжнародних організацій;
- одержувати за результатами акредитації додаткові права та пільги, передбачені для закладів відповідного рівня.

Підкреслимо, що державні вищі навчальні заклади мали проводити свою діяльність згідно зі статутами (зведення правил, що регулюють діяльність навчального закладу, його відносини з іншими установами та організаціями, громадя-

нами, їх права та обов'язки у сфері надання та одержання освітніх послуг певного освітнього рівня), які затверджувалися Міністерством освіти і науки України [4, с. 872]. Форма базового статуту й порядок його затвердження були прийняті наказом Міністерства освіти України № 174 від 4 червня 1997 р. [2, с. 62]. Статути визначали межі автономії університетів, надані останнім за результатами акредитації. Показово, що вищі навчальні заклади, які здобули статус національного, набували додаткових прав на підставі "Положення про національний заклад (установу) України" відповідно до Указу Президента України від 16 червня 1995 р. [2].

Утім, як і раніше, управління діяльністю ВНЗ покладалося на уповноваженого засновником керівника (президента, ректора, директора), що діяв на засадах єдиноначальності. Для вирішення основних питань діяльності ВНЗ передбачалося створення дорадчих органів (ученої ради для ВНЗ ІІІ–ІV рівнів акредитації та педагогічної ради для ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації). Вищим колегіальним органом самоврядування оголошувалися загальні збори.

Як відомо, 17 січня 2002 р. Президент України Л. Кучма підписав ухвалений Верховною Радою України Закон "Про вищу освіту", який значно розширив межі університетської автономії. За ВНЗ ІІІ—ІV рівнів акредитації закріплювалося право самостійно визначати форми навчання; приймати на роботу педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників; надавати додаткові освітні послуги; самостійно розробляти та затверджувати власні програми наукової й науково-педагогічної діяльності; створювати в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, інститути, коледжі, факультети, відділення та інші структурні підрозділи; здійснювати видавничу діяльність; брати участь у роботі міжнародних організацій; запроваджувати власну символіку; звертатися з ініціативою до органів управління вищою школою про внесення змін до чинних або розроблення нових нормативно-правових актів у галузі вищої освіти; користуватися земельними ділянками в порядку, установленому Земельним кодексом [7].

Делегована автономія мала здійснюватися на підставі задекларованих принципів управління ВНЗ: самоврядування; розмежування прав, повноважень та відповідальності власника (власників), органів управління вищою освітою, керівництва вищого навчального закладу та його структурних підрозділів; поєднання колегіальних та єдиноначальних засад; незалежності від політичних партій, громадських та релігійних організацій [7]. Утілення на практиці університетського самоврядування, поєднання колегіальних та єдиноначальних засад проектувалося реалізувати через розподіл повноважень керівника (ректора), на якого покладалося безпосереднє керівництво діяльністю ВНЗ, та вченої ради — виборного представницького колегіального органу, коло повноважень якого спрямовувалося на забезпечення загального керівництва навчальним закладом.

До компетенції вченої ради ВНЗ передавалися такі повноваження:

- 1. У сфері управління закладом, організації навчальної, навчально-методичної та наукової роботи:
- а) подання до вищого колегіального органу громадського самоврядування, тобто до загальних зборів (конференції) трудового колективу проекту статуту, а також змін і доповнень до нього;
- б) ухвалення навчальних програм та навчальних планів; рішень з питань організації навчально-виховного процесу; основних напрямів наукових досліджень;
- 2. У сфері фінансового забезпечення ухвалення фінансового плану й звіту ВНЗ.

- 3. У сфері кадрової роботи:
- а) подання пропозицій керівнику ВНЗ щодо призначення та звільнення з посад: проректорів (заступників керівника); директорів інститутів; головного бухгалтера; директора бібліотеки;
 - б) обрання таємним голосуванням на посади завідувачів кафедр, професорів;
- в) прийняття рішень щодо кандидатур для присвоєння вчених звань доцента, професора, старшого наукового співробітника.
- 4. Відповідно до статуту ВНЗ розгляд інших питань діяльності вищого навчального закладу [5, с. 133–134].

Водночас учені ради набули права: приймати рішення за окремими питаннями діяльності й розвитку ВНЗ; затверджувати й коригувати організаційну та управлінську структури; затверджувати рішення про вступ до спілок, товариств, асоціацій; приймати рішення про увічнення пам'яті вчених, співробітників і випускників ВНЗ; уносити пропозиції щодо подання співробітників ВНЗ до державних нагород і звань; приймати рішення про призначення іменних стипендій студентам ВНЗ; ухвалювати рішення про присвоєння звання почесного доктора ВНЗ; затверджувати звіти ректора, проректорів і керівників підрозділів про підсумки й перспективи діяльності; погоджувати напрями використання фінансових, матеріальних і капітальних ресурсів ВНЗ; затверджувати правила прийому абітурієнтів; затверджувати склад спеціальностей і розподіл студентів за цими спеціальностями в межах плану прийому [1, с. 176–177].

Утім, проведений науковий пошук засвідчив, що, незважаючи на розширення спектра повноважень учених рад як представницьких колегіальних органів у системі університетського самоврядування й чітку регламентацію їх діяльності, вони залишаються низовими елементами в жорстко регламентованій та централізованій ієрархії, де відповідальність за кінцевий освітній результат розпорошена між багатьма державними інституціями. Так, ст. 5 "Повноваження Міністерства освіти і науки України" типового статуту університету визначає 13 пунктів, які узаконюють обмеження сфери діяльності вчених рад у вирішенні питань навчального й наукового характеру, а також кадрових, фінансових, матеріально-технічних тощо. Зокрема, міністерство не реєструє, а затверджує статут ВНЗ, яким визначаються повноваження вчених рад; організовує вибори, а також затверджує й звільняє з посади ректора; присвоює наукові ступені та вчені звання науково-педагогічним працівникам; здійснює ліцензування та акредитацію університету; визначає нормативи матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення; здійснює контроль за дотриманням стандартів вищої освіти тощо. Підтвердженням такого стану справ може слугувати, наприклад, той факт, що, згідно із Законом України "Про вищу освіту" (2002 р.), учені ради набули права ухвалювати рішення про відкриття нових факультетів і кафедр й у такий спосіб оперативно реагувати на виклики часу. Це, у свою чергу, вимагає започаткування нових спеціальностей і спеціалізацій. Проте названий спектр повноважень перебуває в компетенції Міністерства освіти і науки, молоді та спорту, яке надає відповідні для цього ліцензії.

До того ж учені ради залишаються лише дорадчими органами в організаційно-управлінській структурі ВНЗ, які в більшості випадків тільки підтверджують прийняті ректором рішення. Так, згідно зі ст. 32 Закону "Про вищу освіту" (2002 р.), ректор самостійно вирішує питання діяльності університету в межах чинного законодавства (приймає на роботу та звільняє з роботи працівників уні-

верситету, що створює підґрунтя для прояву суб'єктивізму в оцінці претендентів; виступає розпорядником майна й коштів; укладає угоди; затверджує структуру ВНЗ та штатний розпис тощо).

Зауважимо, що конференція трудового колективу як вищий колегіальний орган самоврядування, до повноважень якого належить розгляд питань колективного договору, правил внутрішнього розпорядку, обрання комісій з трудових спорів, подання ректору окремих пропозицій тощо, також не вирішує самостійно жодних істотних питань з головної для ВНЗ навчально-наукової роботи, а лише розглядає, рекомендує, подає. Причина такого явища полягає в тому, що до цього часу законодавством України "Про вищу освіту" не передбачено функціонування ВНЗ зі статусом самоврядного (автономного), хоч на підставі Указів Президентів України впродовж останнього десятиріччя окремим ВНЗ було присвоєно статус національного з розширеними правами автономії.

Названі чинники знижують роль органів самоврядування в управлінні ВНЗ, призводять до формалізму в діяльності представницьких колегіальних органів – учених рад.

Недосконалість норм правового регулювання діяльності вищої школи в нових умовах господарювання, приєднання України до Болонського процесу зумовили підготовку проекту нового Закону "Про вищу освіту", в якому розширення автономії ВНЗ на інституційному, академічному та фінансовому рівнях визначено як головну засаду державної політики в галузі вищої освіти. Підгрунтям для такого кроку послугувало те, що ВНЗ з реальними правами автономії здатні до ефективного та гнучкого управління, ринкового маневрування, швидкого прийняття нетривіальних рішень, укладання нестандартних планів, підбору необхідних кадрів тощо. Це стосується, зокрема, питань фінансової самостійності ВНЗ, структури й обсягів підготовки фахівців з вищою освітою, надання ВНЗ права визнавати дипломи інших університетів на підставі двосторонніх угод, присвоювати наукові ступені кандидата та доктора наук тощо. У цьому контексті мова йде передусім про централізацію та децентралізацію повноважень у прийнятті рішень, посилення відповідальності ВНЗ у цілому й окремих управлінських структур зокрема за організацію навчально-виховного процесу, науководослідної роботи, якість надання освітніх послуг тощо.

Вищезазначене вимагає зміщення акцентів у структурі управління ВНЗ у бік розширення повноважень органів самоврядування, зокрема набуття вченими радами статусу самоврядної організації, а не лише колегіального представницького органу. Різниця тут вбачається в змістовому й процесуальному наповненні діяльності вчених рад, яка виявляється в тому, що:

- 1) органи самоврядування наділені чітко окресленою сферою компетенції, тоді як колегіальність використовується переважно для підвищення якості й легітимності управлінських рішень і поширюється тільки на сферу проблемних зон;
- 2) самоврядування передбачає не тільки процедури й форми колективного прийняття рішень, а й наявність механізмів забезпечення їх реалізації;
- 3) самоврядування реалізується через безпосередню або представницьку участь в управлінні, тоді як колегіальність забезпечується переважно через професійне або експертне представництво;
- 4) самоврядування використовується для розв'язання основних питань життєдіяльності організації, тоді як колегіальність набуває актуальності переважно в ситуаціях дефіциту управлінської волі;

5) самоврядування характеризується наявністю функцій на всіх етапах управлінського циклу, починаючи від планування й завершуючи функцією контролю, а колегіальність пов'язана переважно з етапом прийняття конкретного рішення.

Висновки. Отже, проголошення інституційної, академічної, фінансової автономії вищих навчальних закладів як стратегічного напряму державної політики України в галузі вищої освіти зумовлює необхідність закріплення за вченими радами як самоврядними організаціями права:

- самостійно визначати структуру, штатний розклад і чисельний склад працівників відповідно до стратегії розвитку ВНЗ;
- приймати рішення про введення нових міждисциплінарних спеціальностей та перерозподіл ліцензованого обсягу навчальних курсів у межах освітньокваліфікаційного рівня "магістр";
- збільшувати варіативну частку змісту освітньо-професійних програм за рахунок скорочення встановленої нормативної частки;
- регулювати параметри навчальної діяльності, у тому числі затверджувати правила прийому студентів до ВНЗ з огляду на умови, встановлені відомством; визначати форми навчання та способи перевірки знань; коригувати мінімальний і максимальний обсяг навантаження педагогічних і науково-педагогічних працівників;
 - укладати правила внутрішнього розпорядку ВНЗ;
- визначати пріоритети в розвитку науково-дослідної роботи, механізми стимулювання перспективних наукових напрямів;
- остаточно приймати рішення щодо присудження наукових ступенів кандидата й доктора наук, присвоєння вчених звань доцента, професора й старшого наукового співробітника з наступною реєстрацією цих рішень Міністерством освіти і науки, молоді та спорту та ДАК України й видачею відповідного документа. За останніми зберігається право лише визначати критерії оцінювання претендентів та здійснювати вибірковий контроль (20%) за якістю процесу атестації;
- визнавати або не визнавати вчені звання, присвоєні в інших ВНЗ та наукових установах, що стримуватиме перехід науковців на роботу не за спеціальністю;
- обирати адміністративних посадовців, у тому числі ректора, з огляду на "справжній" авторитет серед членів професорської корпорації, здатність вирішувати навчальні й господарські проблеми, незалежність поглядів у питаннях, що стосуються честі й гідності ВНЗ;
- визначати переможців конкурсу на заміщення професорськовикладацьких посад на підставі об'єктивних критеріїв: а) наявність і рівень наукового ступеня (кандидат, доктор наук); б) наявність і рівень ученого звання (доцент, професор); в) наявність повної вищої освіти за профілем посади (у разі однакової спеціальності до уваги береться сума оцінок з виписки до диплома); г) загальна кількість винаходів, підручників, навчальних посібників, наукових праць, опублікованих у фахових виданнях відповідної галузі наук; д) науковопедагогічний стаж (у роках); е) науковий та методичний рівень проведених пробних лекцій (державною мовою) за оцінкою не лише фахівців, а й студентів;
 - запрошувати на викладацькі посади іноземних учених;
- розподіляти бюджетні кошти в межах затвердженого кошторису, а також використовувати надходження, отримані від надання платних послуг;
- установлювати розмір оплати праці співробітників ВНЗ (за рахунок загальних та спеціальних коштів у межах фінансування ВНЗ);
- розробляти систему призначень стипендій, а також установлювати їх розміри в межах стипендіального фонду;

- розпоряджатися власністю, що передана ВНЗ в оперативне керування;
- надавати дозвіл на укладання договорів оренди та отримання 100% орендної платні;
- коригувати протягом бюджетного року кошторис у зв'язку зі змінами обсягів доходів і видатків;
- виступати з громадськими ініціативами щодо внесення змін до державних проектів реформування початкової й середньої школи; організації святкових університетських актів; проведення наукових з'їздів, форумів; дослідження місцевого краю в науково-практичному плані тощо.

Список використаної літератури

- 1. Боголіб Т.М. Принципи управління вузом : монографія / Т.М. Боголіб. К. : Знання : КОО, 2004. 204 с.
- 2. Вакарчук І. На півдорозі до академічної незалежності: [Автономія і суспільна відповідальність ВНЗ] / І. Вакарчук, М. Зубрицька // Вища освіта України. 2002. № 2. С. 58—63.
- 3. Дух і Літера : [зб. наук. ст.] / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.". К. : Дух і Літера, 2008. Вип. 19. 366 с.
- 4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В.Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- 5. Закон України "Про вищу освіту": науково-практичний коментар / за заг. ред. В.Г. Кременя. К.: СДМ-Студіо, 2002. 323 с.
- 6. Посохов С.І. Образи університетів Російської імперії другої половини XIX початку XX століття в публіцистиці та історіографії / С.І. Посохов. X. : XHУ імені В.Н. Каразіна, 2006. 368 с.
- 7. Про вищу освіту : Закон України прийнятий 17 січня 2002 р. № 2984-ІІІ // Освіта України. 2002. № 17. С. 2—6.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2012.

Зеленская Л.Д. Коллегиальное самоуправление в высшей школе: исторический опыт, современное состояние, перспективы

В статье представлены особенности реализации принципа автономии и коллегиального самоуправления в отечественной высшей школе в советский и постсоветский периоды; на основании анализа нормативно-правовых документов дана характеристика организационно-теоретических основ деятельности ученых советов как коллегиальных органов управления; определены перспективы реорганизации их деятельности в условиях расширения институциональной, академической и финансовой автономии высшей школы на современном этапе.

Ключевые слова: высшая школа, автономия, самоуправление, ученые советы.

Zelenska L. Collegiate self-government in a higher school: hystorical experience, modern state, perspectives

The article touches upon the perspectives of realization the principle of autonomy and collegiate self-government in the Soviet higher school in the Soviet and post-Soviet period; the characteristics of the organizational and theoretical bases of the Academic Council activity as Collegiate Councils of the government bodies is viewed on the analyses of the legislative documents; the perspectives of realization of their activity in the conditions of widening institutional, academic and financial autonomy of higher school in modern time are distinguished.

Key words: higher school, autonomy, self-government, Academic Council.